

TEXT LLUIS LOSANTOS PERPINYÀ
IL·LUSTRACIÓ GUILLEM ESCRICHÉ

Gitanos nord-catalans?
Nord-catalans a seques,
millor: més francesos que
Nicolas Sarkozy, nascuts a
França, i de famílies nord-
catalanes documentades
des del segle XVI.
Comencem a trencar clixés

La comunitat gitana a Catalunya Nord té uns 15.000 integrants. Perpinyà és també la capital d'un país gitano sense fronteres: de Barcelona a Marsella, sentirem gitanos parlant català. El barri de Sant Jaume, l'antiga ciutat reial, viu ara habitat per uns 10.000 gitanos que n'han fet el seu particular *reialme*. Enlloc més dels Països Catalans no existeix una comunitat gitana tan concentrada, tan opaca, i al mateix temps tan rica en cultura pròpia.

Una cultura que passa sovint desapercibuda. «Hi ha tant de talent a Perpinyà...», assegura Olivier Martinez, àlies *Kanelé*, un dels cantants perpinyanesos de més èxit, igitano per part de mare. «Però només surt a la llum en moments puntuals; és una llàstima, perquè caldria obrir-se per aprendre'n més». Però, per obrir-se, per integrar-se, cal una voluntat i un compromís mutu. I no és precisament el cas amb la comunitat gitana nord-catalana. I no es tracta pas d'un problema d'il·legalitat: la delinqüència existeix, evidentment, però els índexs no són pas gaire més alts que en altres ciutats. L'activitat penal no ha de ser pas superior a la de Neuilly, el feu electoral de Nicolas Sarkozy. Hi ha, en efecte, traficants de drogues, tinença il·legal d'armes, i hi ha lladres de ràdios i de televisors. Però el problema n'és tot un altre: l'il·llettrisme originat a casa mateix, que anul·la qualsevol possibilitat de sortir del cercle viciós.

ESCALA DE VALORS PRÒPIA

És fals que els pares gitanos nord-catalans no eduquin la seva descendència: els ensenyen, això sí, valors que no es corresponen amb la societat occidental. Els valors moderns de formació, esforç, separació de poders, capitalisme... són conceptes completament aliens a la cultura oral i centenària dels gitanos de Perpinyà. Els nins no són formats per anar a escola; són educats a respectar els grans, a ser solidaris amb la família, a creure en la Llei gitana i fer créixer la comunitat... Segons Ramonet Valls, doctor en dret nascut a Sant Jaume, «la cultura gitana és una cultura oral: l'escola no en fa part».

Perpinyà: aïllats al barri de Sant Jaume

Tant és així que l'Estat francès s'ha vist obligat a abdicar. Després de 40 anys provant d'integrar els gitanos a la comunitat educativa, finalment s'ha optat per crear classes específiques per a ells. Un reportatge de France 2 ens mostrava l'any 2007 l'existència de *classes gitanes* al col·legi Jean Moulin de Perpinyà. Nins i nines separats, amb índexs d'absentisme per sobre del 70% «sobretot als matins», assegura un ensenyant. Alumnes de 15 anys maldant per fer sumes de dues xifres i professors anant casa per casa per recordar als infants que l'endemà comença l'escola. «Els pares han de comprendre que els nins no perdran pas llur identitat i llurs arrels descobrint altres universos,

El 2007 van començar a funcionar 'classes gitanes' segregades al col·legi Jean Moulin. Els índexs d'absentisme hi superen el 70%

altres històries humanes», assegurava Kanelé el mes passat a *L'Indépendant*.

Ramonet Valls comentava en el documental que «les classes gitanes constaten la derrota de l'Educació Nacional: els posen a part per tal que no molestin i endarrereixin els altres alumnes». O el que és el mateix: el resultat de separar els bons estudiants i els *paquets* no crea elits, sinó una gran massa il·letrada.

A Catalunya Nord, la cultura gitana s'ajunta amb la coneguda *generositat* francesa amb les ajudes socials: ajudes per a lloguers, per a quan s'acaba el subsidi d'atur, per a trasllats... Ras i curt: és conegut que a França se pot viure relativament bé sense treballar. En aquest sen-

L'antiga ciutat reial és la capital d'un país sense fronteres: podem anar de Barcelona a Marsella sentint gitanos parlant en català

tit, es calcula que el 80% dels gitanos perpinyanesos són *RMistes*, això és, que reben la renda mínima d'inserció (uns 380 euros mensuals). Unes 720 famílies (la meitat de la població gitana de la ciutat) estan inscrites a la delegació local dels Resto du Coeur, associació benèfica que reparteix àpats.

En el cas gitano, aquestes ajudes s'han convertit en una assistència permanent. Els mitjans s'han convertit en finalitats. Amb un índex d'analfabetisme del 70% (encara superior en el cas de les dones), sense ofici, sense comerç local i sobretot sense educació per a l'emprenedoria, la generació gitana nord-catalana haurà d'esperar per sortir de la marginalitat.

Ni l'Ajuntament, ni el Consell General i menys encara el Govern francès no han aconseguit integrar els gitanos nord-catalans, més francesos de sang que la majoria de la classe dirigent. El seu nivell d'aïllament a Perpinyà, lluny de disminuir, s'ha mantingut amb els anys malgrat els esforços d'associacions diverses. ▲